

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
Ana Çocuk Sağlığı ve
Aile Planlaması
Genel Müdürlüğü

İSHALİ OLAN ÇOCUĞUN EVDE TEDAVİSİ

KATILIMCI EL KİTABI

WHO

UNFPA

SAĞLIK PROJESİ GENEL
KOORDİNATÖRLÜĞÜ

**İSHALİ OLAN ÇOCUĞUN
EVDE TEDAVİSİ**

KATILIMCI EL KİTABI

**Bu rehber "Advising Mothers on Management of Diarrhoea in the Home :
A Guide for Health Workers ; Programme for Diarrhoeal Disease Control
(CDD), World Health Organization, Geneva, " kitabından Türkçe'ye uyarlanmıştır.**

1998 - ANKARA

WHO

UNFPA

**SAĞLIK PROJESİ GENEL
KOORDİNATÖRLÜĞÜ**

İÇİNDEKİLER

SAYFA

GİRİŞ	1
Temel beceriler	5
Bilgi özetleme tablosu.....	7
Basamaklara yönelik alıştırma yapılması	12
• Sorular sorun	12
• Faydalı davranışların övülmesi ve teşvik edilmesi.....	15
• Anneye başka ne yapması gerektiğini tavsiye edin.....	17
• Annenin anlamasını kontrol edin	20
Anne kartını kullanarak bilgilerin tekrar gözden geçirilmesi	23
Basamakların tekrar gözden geçirilmesi	26
Alıştırma	28
Bir demonstrasyonda rehberlik etme	34

GİRİŞ

Hafif ishal nedeniyle bir sağlık kuruluşuna götürülen ve sağlık kuruluşunda başarılı bir dehidratasyon tedavisi görmüş her çocuk, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) / İshalli Hastalıkların Kontrolü (İHK) İshal Tedavisi Tablosu, A Planı (Çok miktarda sıvı içirin, gıda vermeye devam edin ve gerek duyulduğunda tıbbi bakım uygulayın) uygulanması için eve gönderilecektir. Bir sağlık personeli olarak sizin uyguladığınız çoğu tedavilerin aksine, hastanın evde tedavisi tamamen annenin ya da çocuğa bakan kişinin sorumluluğu altındadır. Eğer doğru uygulanırsa, çocuğun sağlığında önemli bir düzelme sağlanabilir. Annenin bu tedaviyi ne kadar iyi uygulayacağı sizin ona ne kadar iyi açıklayacağınıza bağlıdır.

Hastanın evde tedavisine yönelik tavsiyelerde bulunma işlemleri, genellikle danışmanlık sürecinde en son ve en yetersiz şekilde yapılan bir işlemdir. Yapılan öneriler ve bu önerilerin yapılış şekli, genellikle annenin anlayabilmesini ve çocuğun ishalini tedavi edebileceği konusunda kendisine güvenmesini sağlayabilecek yeterlilikte değildir. Bunun pek çok nedeni vardır : Sağlık kuruluşu kalabalık olabilir, sağlık personelinin zamanı uygun olmayabilir. İshali olan çocuğa bir sağlık kuruluşunda tanı konulması ve tedavi edilmesi sırasında her zaman aynı süreci izleyebilmemizi sağlayacak sistematik bir yaklaşım vardır : " Gözle, soru sor, hisset, karar ver, tedavi et". Anneye çocuğuna evde nasıl bir bakım uygulayacağı konusunda tavsiyelerde bulunulması işlemleri az karmaşık bir işlem gibi görülebilir; bu kesinlikle sizin açınızdan iyi bir yargı ve anlayış gerektiren bir işlemdir.

Bu rehber kitabın amacı, anneye hastanın evde tedavisi konusunda doğru ve etkili bir şekilde tavsiyelerde bulunmanızı sağlayacak süreci sizlere öğreterek bu beceriyi geliştirmektir. Bu süreç aynı zamanda annenin sizin verdiğiniz tavsiyeleri kolayca hatırlamasını da sağlamalıdır. Bu rehber kitap, hasta tedavisi eğitim kursları sırasında veya bu eğitimi halen almış olan sağlık görevlileri tarafından kullanılacaktır.

Bu rehber kitap iki Örnek bölüm içermektedir. Birincisi tavsiyelerde bulunmanız sırasında izleyeceğiniz süreçtir; ikincisi ise sizin kullanabileceğiniz görsel bir yardımdır (Resimli Anne Kartıdır). Bunların her ikisi de ülkemizde kullanılabilmesi için Ulusal İHK programımız tarafından uyarlanmıştır.

Annelere tavsiyelerde bulunulmasına yönelik öneriler

Buradaki öneriler size bazı konularda yardım edecektir. Birincisi, anneye anlatacağınızı **sınırlandırmanıza** yardım edecektir. Anneyle geçireceğiniz kısa zaman diliminde, ona bir bilgi sağlamanız imkansızdır ve gerçekçi olamaz. Anneden de bilgileri mükemmelen kavramasını bekleyemezsiniz. Ancak, sınırlı bir zamanda esas mesajları aktarmanız ve annenin bunları anlayıp uygulayabilmesini sağlamanız mümkün olmalıdır. İkincisi ise konuşmayı **yapılandırmanıza** yardım edecektir. Her ana konu için, yapı bir dizi aşama takip etmektedir:

- * Soru(lar) **sorun**;
- * Anneyi yararlı uygulamaları için **övün ve teşvik edin**;
- * Anneye neyi (ve neden) yapması gerektiğini **önerin**;
- * Anlayıp anlamadığını **kontrol edin**;
- * Anneyi gerekiyorsa grup eğitimine **gönderin**.

Üçüncüsü ise dikkatinizi annenin hâien yaptığı ve bildiği şeylerle yoğunlaştırmanıza yardım edecektir. Bu size, annenin doğru yaptığı şeyi övüp teşvik etmenizde ve yanlış yaptığı şeyleri düzeltmenizde yol gösterecektir.

Anneyle aranızda konuşma şuna benzer bir taslağa oturtulabilir:

SOR - ÖV - ÖNERİDE BULUN - KONTROL ET
(SÖÖK)

İçme konusunda soru sor
Anneyi öv ve teşvik et
Önerilerde bulun

Yeme konusunda soru sor
Anneyi öv ve teşvik et
Önerilerde bulun

Annenin yeme ve içme konusunu anlayıp anlamadığım kontrol et
ilaç kullanımı/tedavi konusunda soru sor Anneyi öv ve teşvik et
Önerilerde bulun

Anneye izlemesi gereken belirtiler konusunda önerilerde bulun

Anne Kartı¹ nı kullanarak bütün önerileri kontrol et ve tekrar gözden geçir.

(Gerekirse anneyi bir küçük grup eğitimine gönder)

Basamakların tekrar gözden geçirilmesi

1. Basamak : Soru (lar) sorun.

Her iki soruyu iki kısımda sorun : birinci kısım çocuğun davranışlarının öğrenilmesini sağlayacaktır. (Örneğin : " Çocuğunuz içebiliyor mu ?") ; ikinci kısım ise daha geniş bilgi edinmenize yardım edecektir. (Çocuğunuz ne içiyor ? Her zaman içtiği miktardan daha fazla mı, yoksa aynı miktarda mı içiyor ?" - ya da -" Neden içmiyor? ").

2. Basamak : Annenin yararlı davranışlarını Övün ve teşvik edin.

Anne çocuğunun ishali için çok iyi şeyler yaptığında (Örneğin içmesi için çok miktarda sıvı verdiğinde), anneyi övün ve bunları yapmaya devam etmesi için teşvik edin.

3. Basamak : Anneye diğer yapması gerekenleri önerin.

Anne çocuğunun ishalini tedavi ederken bazı şeyleri doğru bir şekilde yapıyor olsa bile, bu her şeyi doğru yaptığı anlamına gelmeyebilir. Bazı şeylerin neden gerekli olduğunun kendisine açıklanmasını istiyor olabilir. Annenin anlayabileceği bir dil ve kelimeler kullanın.

4. Basamak : Annenin anlayıp anlamadığını kontrol edin.

Bu basamak annenin tavsiyelerinden ne anladığını görmeyi sağlayacaktır, böylece önerdiğiniz bilgileri tamamlayabilir ya da yanlış anlamaları düzeltebilirsiniz. Sorulan açık bir şekilde sorun ve annenin kendi kelimeleriyle açıklama yapmasına fırsat tanıyın; bilgileri gözden geçirirken Anne Kartı'nı kullanın.

(İsteğe **bağlı olarak**) : Anneyi ORS solüsyonunun hazırlanışını öğrenebileceği bir küçük grup eğitimine gönderin, ya da evde tedavi kurallarının kendisine tekrar edilebileceği bir grup ayarlayabilirsiniz.

Gereksinim duyacağınız beceriler

- * Hastanın evde tedavisinin kurallarını hatırlama.
- * Basit bir dü kullanma.
- * Sorular sorma.
- * Yararlı davranışları görüp teşvik etme. (ve zararlı davranışlara karşı uyarma)

- * Gerçekçi tavsiyelerde bulunma.
- * Annenin Kartı'nı etkili bir şekilde kullanabilmesini öğretme.
- * Annenin grup eğitimine gönderilmesi gerekiyor mu, buna karar verme.

Çalıştığımız yerdeki organizasyona ve elinizdeki zamanın uygunluğuna göre ayrıca bir Küçük grup çalışması düzenleyebilmelisiniz.

Eğer çocuğun tedavi edilmesi gerekiyorsa, önce çocuğa tedavi uygulayın, sonra anneye önerilerde bulunun.

Çok sayıda hasta sizi beklerken ya da her gün tekrar tekrar annelere aynı şeyleri söylediğiniz gibi bir hisse kapıldığınız durumlarda, dikkatli bir şekilde ve doğru tavsiyelerde bulunmanız güç olabilir. Yine de annelerin bu konuda bilgi sahibi olmadığını unutmayın. Anne bir şeyler bilse bile, sağlık kuruluşuna bilgilerinizi tazelemeye gelmiş olabilir.

Her zaman uymanız gereken üç kural vardır:

- * Annelere saygılı davranın
- * Gerçekçi tavsiyeler verin
- * Sabırlı olun

Temel beceriler:

İhtiyacınız olacak becerilerden bazıları her basamak için aynıdır; bunlar diğer işlerinizde de size yardımcı olabilir. Bu beceriler:

- * Hastanın evde tedavisinin kurallarını unutmamak
- * Sade bir dil kullanmak
- * Sorular sormak

İyi bir şekilde tavsiyelerde bulunmanın basamaklarını Öğrenmeden önce bu becerileri öğrenip pratik yapma fırsatınız olacaktır:

Temel beceri: Hastanın evde tedavisinin kurallarını unutmamak

Evde tedavi kuralları annelere ishali olan çocukların bakımı konusunda açıklamanız gereken tüm bilgilerin temelidir : Bunlar iletişim konusundaki diğer araştırmaların sonuçlarıdır :

Bu bölümde hastanın evde tedavisinin üç ilkesini belirleyin. Bu bilginin ulusal İHK Programı politikanızdan alınması gerekmektedir:

1.

2.

3.

Çocuk ishalinde antidiyareik ilaçlar ve antibiyotik kullanımına yönelik doğru öneri

Yukarıda bahsedilen konu üzerinde emin olmadığınız kısımlar varsa devam etmeden önce lütfen Hastanın Evde Tedavisini tekrar gözden geçirin.

Bir sonraki sayfa, uyarlanmış bilgilerin nasıl özetlenebileceği ve nasıl sunulabileceğine dair size yol gösterecektir. Boş kutuları Ulusal İHK Program politikasından, ülkemizin tümünde veya bazı bölgelerinde yapılan araştırmalardan, ya da yaşayıp ve çalıştığınız bölgeden edindiğiniz bilgilerle dolduracaksınız. Ulusal programınız böyle bir özetleme tablosunu, gerekli bilgileri yerleştirip hazırlamış olabilir.

Bilgi Özetleme Tablosu (Boş)

Önerilebilecek yöresel içecekler

Önerilebilecek yöresel yiyecekler

İshale verilen adlar	Nasıl tedavi ediliyor ? (Zararlı tedaviler)	Yerine ne önerilebilir ?
İlgili diğer hastalıklar	Nasıl tedavi ediliyor ? (Zararlı tedaviler)	Yerine ne önerilebilir ?

Yapılmaması önerilen diğer zararlı uygulamalar	Yapılmaması nasıl önerilebilir ? Yerine ne önerilmesi gerekir ?
---	--

Temel beceri: Sade bir dil kullanın

Annelere önerilerde bulunurken size yardımcı olacak en önemli becerilerden biri açık ve sade bir dil kullanmamızdır.

Sağlık personeli hastalıklar ve tedavilerini öğrenirken teknik ve bilimsel terimler kullanırlar. Bu terimlere alışıldığı zaman, sağlık personeli olmayan insanlar bunları kolayca anlayamadığı için çabuk unuturlar. Ayrıca bu konuların daha basit yollarla açıklanabileceği de akıldan çıkıverir. Bu nedenle, sağlık görevlileri sıklıkla annelerin anlayamayacağı terimler kullanırlar ya da annelerin izleyemeyeceği önerilerde bulunurlar. Örneğin, sağlık personeli anneye 50 gram pirinç kullanarak pirinç suyu hazırlamasını tavsiye edebilir. Eğer anne gram ne demek bilmiyorsa, ya da pirinç miktarını ölçme olanağı yoksa, bu durumda sıkıntıya düşebilir. Ona " bir avuç dolusu pirinç " demeniz daha açık bir anlatım olur.

Kısa cevap alıştırmaları:

Bu alıştırmada, bazı zor cümleleri daha sade ve günlük dile uygun bir hale getirme çalışması yapacaksınız. Cümlede geçen hangi terimlerin anne tarafından anlaşılması zor olabilir buna karar vermeniz gerekecek ve onların yerine daha genel bir ifade kullanacaksınız. Bu alıştırma ile ilgili olarak önerdiğimiz cevapları arka sayfada görebilirsiniz.

Örnek : "İshal dehidratasyona yol açabilir, bu yüzden çocuğunuza her zamankinden daha yüksek miktarda sıvı vermelisiniz".

Sadeleştirme : "İshal çocuğunuzun vücudundan büyük su kaybına neden olabilir. Çocuğunuz susuz ve zayıf düşebilir. Bu yüzden ona her zamankinden fazla içecek vermelisiniz."

Açıklama : "Dehidratasyon", "Daha büyük miktarlar" ve "sıvı" gibi kelimeler anneye yabancı gelebilir. "Su kaybı" (Ya da "susuz kalmak") ve " daha çok içecek" gibi ifadeler daha kolay anlaşılabilir İfadelerdir.

Aşağıdaki her cümleyi daha sade bir dille ifade edin.

1. "ORS paketinin içindekileri 1000 ml. suyla karıştırın çocuğunuza her sulu dışkıdan sonra 200 ml, verin."

Sadeleştirme:

2. "İshal safhasından sonra, çocuğunuzun daha fazla nutrisyona ihtiyacı vardır."

Sadeleştirme:

3. "Antidiyareik ilaçlar ishalin semptomlarını durduruyormuş gibi görünebilirler, ama dehidratasyonu önlemezler. Bu yüzden çocuklarda asla kullanılmamalıdır."

Sadeleştirme :

4. Dehidratasyon tehlikesi ortaya çıktığında çocuğunuzu bir sağlık merkezine götürün."

Sadeleştirme:

Önerilen Cevaplar:

1. "ORS paketinin içindekileri beş bardak suyla karıştırın ve her sulu dışkıdan sonra çocuğunuza bir bardak dolusu verin."
2. "İshal sona erdikten sonra çocuğunuzun her zamankinden daha fazla gıdaya ihtiyacı vardır."
3. " Bazı ilaçlar ishali durduruyormuş gibi görünebilir ama çocuğu iyileştirmezler. Bu yüzden çocuklar için kullanıl mamaları gerekir."
4. " Eğer çocuğunuz yeme ve içmede zorluk çekiyorsa, dışkısı sulu ise hemen bir sağlık kuruluşuna götürün."

Temel Beceri: Sorular sorun

Sorular sormak bir sağlık personelinde olması gereken önemli bir beceridir. Bu beceri özellikle annelere tavsiyelerde bulunurken yararlı olur, anne ile sizin aranızda tam bir bilgi alışverişi olmasını sağlar. Annelere tavsiyelerde bulunurken takip edeceğiniz süreç soru sormakla başlar. Vereceğiniz tavsiyelerin temelini anneden alacağınız cevaplar oluşturur.

Aynı soru değişik amaçlarla kullanılabilir. Örneğin, temel bilgileri edinmenizi sağlayabildiği gibi annenin söylediği bir konuda daha geniş bilgi edinmenize de yardımcı olabilir. Annenin halen bildiği şeyleri ve sizin ona söylediklerinizden ne anlayıp hatırladığını kontrol edebilmek için sorulan kullanabilirsiniz.

Soru sormanın pek çok yolu olmasına rağmen., bütün sorular kapalı ve açık olmak üzere iki ana kategoriye girer. Bazen anneden basit bilgiler almanız gerekebilir; bu durumda sadece "evet" ve "hayır" gibi cevaplar gerektiren sorular sormak isteyebilirsiniz. Bu tür sorular kapalı sorulardır.

Örnekler: "ORS solüsyonunu hazırlamasını biliyor musunuz?" "
Çocuğunuz içebiliyor mu?"

Bazen de annenin "evet" ve "hayır" dan daha geniş kapsamlı cevaplar vermesini sağlayacak sorular olarak nitelenir.

En açık sorular şu ifadelerle başlar :

Ne...? Ne kadar ? Neden....? Nasıl.....?

Örnekler : "ORS solüsyonunu nasıl hazırlıyorsunuz ?"
"Çocuğunuz ne içiyor ?"
"Çocuğunuz ne kadar içebiliyor ? "

Kısa - Cevap Alıştırması:

Bu alıştırma "evet-hayır" gibi yanıtlar gerektiren sorular (kapalı) yerine daha geniş bilgi toplamamızı sağlayacak sorular (açık) sorabilmemize yardım edecek bireysel bir alıştırmaadır. Her kapalı sorudan sonra, onun yerine sorulabilecek açık bir soru yazın. Önerilen cevaplan alıştırmaayı yaptıktan sonra arka sayfada görebilirsiniz.

Örnek:

Kapalı : "Evinizde ORS karışımı için su ölçebileceğiniz 1 litrelik bir kap var mı ?"

Açık: "Evinizde ORS karışımı için su miktarını ölçebileceğiniz nasıl kaplarınız var ?"

Alıştırma :

1. Kapalı : "Eve döndüğünüzde çocuğunuza yemek verecek misiniz?"

Açık:

2. Kapalı: " Çocuğunuzu tekrar ne zaman getirmeniz gerekir biliyormusunuz ?"

Açık:

3. Kapalı: "Şimdi evde ne yapmanız gerektiğini anladınız mı?"

Açık:

Kısa-cevap alıştırmasına önerilen cevaplar :

1. "Eve vardığınız zaman çocuğunuza ne tür yiyecekler yedireceksiniz ? ya da " Eve vardığınızda çocuğunuzu yemek yemeye nasıl teşvik edeceksiniz? "

2. " Çocuğunuzu tekrar ne zaman geri getireceksiniz ? "

3. " Şimdi çocuğunuz için evde neler yapacaksınız? "

Basamaklara yönelik alıştırma yapılması

Şimdiye dek üç temel becerinin alıştırılmalarını yaptınız, annelere tavsiye verilmesinde gereken basamakları Öğrenebilir ve alıştırılmalarını yapabilirsiniz. Çeşitli basamaklarda temel becerilerin bazıları tekrarlanacak, bazıları ise sizin için yeni olacaktır.

1.Basamak : Sorular sorun

Annelere tavsiyelerde bulunulması işleminin temelini bir dizi **basit anahtar soru** oluşturmaktadır. Aşağıdaki tabloda verilen bu anahtar sorular evde vaka yönetiminin temel işlemleriyle ilgilidir: sıvı gıdaların arttırılması, beslenmeye devam edilmesi ve ilaçların uygun bir şekilde kullanılması. **Övdüğünüz ve teşvik ettiğiniz** şeylerle annelere verdiğiniz **öneriler**, bu soruları **sorarak** öğreneceğiniz bilgilere bağlı olacaktır.

Evde Yapılması Gerekenler	Anahtar Sorular
Sıvı gıdaların arttırılması	Çocuklar sıvı gıda içiyor mu ? Ne kadar ? Neden ?
Beslenmeye/anne sütü vermeye devam edilmesi	Çocuk yemek yiyor mu ? Ne yiyor ? Neden yemiyor ?
Tedavinin uygun biçimde sürdürülmesi	Çocuğa başka ilaç ya da tedavi uygulandı mı?

Gerekli bilgileri alabilmek için annelere hem açık, hem de kapalı sorular yöneltmeniz gerekecektir. **Bazen açık ve kapalı soruları bilgi almak için iki bölüm halinde sorarak bütünleştirmek faydalıdır. İlk bölümün, çocuğun evde nasıl bir davranış gösterdiğini öğrenebilmeniz için kapalı soru olması gerekmektedir. Daha geniş bilgi almak için arkasından bir açık soru sorabilirsiniz.** Şimdiki alıştırma kullanabileceğiniz bir seri soru bulacaksınız. Her soru önce kapalı olarak sorulmalıdır. Bu soruya yanıt "evet" ya da "hayır "olacaktır; bu sorunun karşısında ise daha fazla bilgi almanıza yardımcı olacak bir açık genişletici soru için boş bir yer vardır. Birinci soru örnek olarak doldurulmuştur. Onu okuyun, sonra diğer soruları yanıtlayın.

KAPALI SORU	ANNENİN CEVABI	GENİŞLETİCİ SORULAR
Çocuğunuz içiyor mu ?	Evet	Ne içiyor ? Daha mı az ? Daha mı çok ? Yoksa her zamanki kadar mı?
Çocuğunuz içiyor mu ?	Hayır	Sizce sorun nedir ?
Çocuğunuz yiyor mu ? Anne sütü alıyor mu ?	Evet	
Çocuğunuz yiyor mu ? Anne sütü alıyor mu ?	Hayır	
Çocuğunuza ishali için bir tedavi uygulandı mı ?	Evet	
Çocuğunuza ishali için bir tedavi uygulandı mı ?	Hayır	Genişletici sorulara gerek yok

KAPALI SORU	ANNENİN CEVABI	GENİŞLETİCİ SORULAR
Çocuğunuz içiyor mu ?	Evet	Ne içiyor ? Daha mı az ? Daha mı çok ? Yoksa her zamanki kadar mı?
Çocuğunuz içiyor mu ?	Hayır	Sizce sorun nedir ?
Çocuğunuz yiyor mu ? Anne sütü alıyor mu ?	Evet	Ne tür yiyecekler yiyor ? Her zamankinden daha az, daha çok ya da aynı miktarda mı yiyor ? (Ya da anne sütü alıyor)
Çocuğunuz yiyor mu ? Anne sütü alıyor mu ?	Hayır	Sizce neden yemiyor ?
Çocuğunuza ishali için bir tedavi uygulandı mı ?	Evet	Ne tür tedavi uygulandı ? Bu uygulamayı size kim önerdi ?
Çocuğunuza ishali için bir tedavi uygulandı mı ?	Hayır	Genişletici sorulara gerek yok

2. Basamak : Faydalı davranışların övülmesi ve teşvik edilmesi

İnsanlar **övülmeyi** severler. Annenin yaptığı şey sadece çocuğunu sağlık kuruluşuna getirmek olsa bile, çocuğunu bakım için getirmiş olmakla doğru **bir** davranışta bulunmuştur. Şunu bilin ki, annenin yaptığı şeyin doğru olduğunu bilmesi onu bu davranışa devam etmesi için motive edecektir. Anne kendisine saygı duyduğunuz hissettiğinde, bazı şeyleri daha iyi yapması için verdiğiniz tavsiyeleri daha istekli dinleyecektir.

Bazen annenin yaptığı şeyin sadece bir bölümü doğrudur. Bu durumda, o bölümü övmeye çalışmanız gerekmektedir. Örneğin, çocuğunu beslemeye çalışıyor, ama önce yiyecekleri ezmiyor olabilir. "Çocuğunuz hastayken ona yemek yedirmeye çalışmanız çok iyi " diyebilirsiniz. Bazen anne yararlı hiç bir şey yapmamış olabilir. Bu durumda, onu çocuğu ile ilgilendiği için övebilirsiniz.

Annenin sorularınıza verdiği cevapları dinleyin, çocuğu için faydalı neler yapmış karar verin, sonra bunları yaptığı için onu övün ve devam etmesi için teşvik edin.

Alıştırma

Bu alıştırmada çocuklarına verdikleri sıvı gıdalar, yiyecekler ve ilaçlar hakkında soru sorulduğunda annelerin verdikleri bazı ortak yanıtları göreceksiniz. Her vaka için, önce annenin yararlı ve övülmesi gereken ne gibi davranışta bulunduğuna karar verin. Belki anne yararlı hiç bir şey yapmamıştır, bu durumda sadece zararlı olmayan davranışlarını övmeniz gerekebilecektir. Sade **bir** dille vereceğiniz övgüyü belirtin.

Bitirdikten sonra, her durum için olası yanıtların tartışılacağı bir grup tartışması olacaktır.

Her örnekte çocuk yaklaşık 8 aylıktır ve hiç bir dehidratasyon belirtisi göstermemektedir.

Örnek:

Anne "Çocuğum içmeye çalıştığı her şeyi kusuyor, bu yüzden ona içecek vermeyi kestim ". der.

Anne yararlı ne yapmıştır ? Ona övücü ve teşvik edici ne söyleyebilirsiniz ?

Anne çocuğa içmesi için sıvı gıdalar vermiştir. Ona "Çocuğunuza içecek şeyler vermiş olmanız çok iyi" diyebilirsiniz.

1. Anne "Evet, çocuğum içiyor. Ona günde üç defa iki kaşık dolusu ORS veriyorum." der.

Anne yararlı ne yapmıştır ? Ona övücü ve teşvik edici ne söyleyebilirsiniz ?

2. Anne " çocuğuma yiyecek veriyorum, ama anne sütünden başka hiçbir şey İstemiyor", der.

Anne yararlı ne yapmıştır? Ona övücü ve teşvik edici ne söyleyebilirsiniz ?

3. Anne " Eczacının bana verdiği haplardan çocuğuma iki tane verdim", der.

Anne yararlı ne yapmıştır ? Ona övücü ve teşvik edici ne söyleyebilirsiniz ?

4. Anne "Çocuğuma ilaç ya da başka bir tedavi uygulanmadı." der.

Anne yararlı ne yapmıştır ? Ona övücü ve teşvik edici ne söyleyebilirsiniz ?

3. Basamak : Anneye başka ne yapması gerektiğini tavsiye edin.

2.basamakta, annenin ne gibi yararlı davranışlarda bulunduğunu öğrenmenin yollarını ve bunlar için onu övüp teşvik etmeyi öğrendiniz. Ancak anneye yapması gereken diğer şeyler konusunda tavsiyeler verilmesi de gerekmektedir. Örneğin, çocuğuna yiyecek veren, ancak bu yiyecekleri püre haline getirmeyen bir anneye, " Belki çocuğunuz yumuşak ve ezilmiş yiyecekleri daha kolay yiyecektir. Ayrıca küçük miktarlarda ama günde bir kaç kez yemek istiyor olabilir." diyebilirsiniz.

Annenin zararlı şeyler bile yapması mümkündür. Bu durumda, bu davranışın aksi tavsiyeleri dikkatlice vermeniz ve bunun yerine başka bir şey önermeniz gerekir. Örneğin, anne çocuğuna komşusundan aldığı antibiyotikleri veriyor olabilir, ona " Çocuğunuzun şu anda ilaçlara ihtiyacı yok, bunların ona yaran olmaz. Çocuğunuzdaki ishal bir kaç gün içinde kesilecektir. Yapılacak en önemli şey onun yemesine ve içmesine yardım etmeyi sürdürmenizdir, böylece gücünü koruyacaktır." diyebilirsiniz.

Bu basamağı dikkatle uygulamak çok önemlidir, yani, anneye saygı duyduğunuzu öyle göstermelisiniz ki çok yanlış bir şey yaptığı hissine kapılmasın.

Bir önceki alıştırmada sizden dört ortak durumun her birinde annenin doğru yaptığı şeyi bulmanız istenmiştir. Şimdiki alıştırmada aynı durumlara bakın ve :

- * Annenin cevabını dinleyin.
- * Zararlı birşey (Ya da yararlı olmayan) yapmış mı karar verin ;
- * Bu davranış karşısında ona ne tavsiyede bulunurdunuz söyleyin;
- * Başka hangi tavsiyelerde bulunmanız gerekir belirtin. (Her duruma göre, içme ve yeme için cevabınızı sınırlı tutun.)

Basit bir dil kullanmayı unutmayın.

Alıştırma

Bu alıştırma için grubunuzdan başka biriyle çalışın. Dört durumun tümü için soruları tartışın ve cevapları yazın. Herkes alıştırmayı tamamlayınca, her biri bu durumların nasıl uygulanabileceğine yönelik önerilerini gruba sunacaktır. Her ekibin bir durumu uygulama yaparak göstermesi gerekecektir.

Bir önceki alıştırmada olduğu gibi, her çocuk yaklaşık 8 aylıktır ve dehidratasyon belirtisi göstermemektedir.

1. Anne, " Evet çocuğum içiyor. Ona günde 3 kere iki kaşık dolusu ORS veriyorum" der.
(a) Anne zararlı ya da yararlı olmayan bir şey yapmış mıdır?

(b) Anneye yaptığı şey konusunda nasıl tavsiyelerde bulunurdunuz ?

(c) Sıvı gıda verme konusunda ona başka ne tavsiye etmeniz gerekir ?

2. Anne " Çocuğuma yemek veriyorum, ama o anne sütünden başka birşey istemiyor" der.

(a) Anne zararlı ya da yararlı olmayan bir şey yapmış mıdır ?

(b) Anneye yaptığı şey konusunda nasıl tavsiyelerde bulunurdunuz ?

(c) Yemek konusunda ona başka ne tavsiye etmeniz gerekir ?

3. Anne "Çocuğuma eczacının bana verdiği haplardan iki tane verdim" der.

(a) Anne zararlı ya da yararlı olmayan birşey yapmış mıdır?

(b) Anneye yaptığı şey konusunda nasıl tavsiyelerde bulunurdunuz ?

(c) İlaç kullanma konusunda ona başka ne tavsiye etmeniz gerekir ?

4. Anne," Çocuğuma ilaç ya da başka bir tedavi uygulanmadı" der. **(a)**

Anne zararlı ya da yararlı olmayan bir şey yapmış mıdır ?

(b) Anneye yaptığı şey konusunda nasıl tavsiyelerde bulunurdunuz?

(c) İlaç kullanma konusunda ona başka ne tavsiye etmeniz gerekir ?

Tehlike belirtileri konusunda önerilerde bulunma

Annelerin, çocuklarının tıbbi bakıma ihtiyaçları olup olmadığına karar verebilmeleri için, çocuklarında hangi belirtileri izlemeleri gerektiğini bilmeleri önemlidir. Dehidratasyonun anlaşılması ve tanınması zor olabileceğinden, İHK Programı annelerin kolayca tanıyabilecekleri bir kaç belirti önermiştir. Bunların :

- * Yiyememesi ya da içememesi;
- * Çok su içmesi ;
- * Çok sulu dışkı çıkarması;
- * Kusması;
- * Ateşinin yükselmesi;
- * Çocuğun dışkısında kan olması;
- * Çocuğun iyileşme göstermemesi

Annelerin bu belirtileri anlamalarını ve hatırlayabilmelerini sağlamak çok önemli olacaktır. Bu oturumun sonunda kullanmayı öğreneceğiniz Anne Kartı, hem sizin hem de annenin temel belirtileri hatırlamasına yardımcı olacaktır.

4. Basamak: Annenin anlamasını kontrol edin

Şimdi şunları öğrendiniz:

Annenin çocuğu için neler yaptığını Öğrenmek için **sorular sormanız** gerektiğini,

Annenin en son yaptığı doğru uygulamaları nasıl **övmeniz** ve **teşvik etmeniz gerektiğini** (zararlı uygulamaları düzeltmek de dahil)

Ancak annenin bunları anladığından ve tavsiyenizi hatırlayacağından nasıl emin olabilirsiniz ?

Pek çok sağlık personeli anneye " Anlıyor musunuz?" sorusunu yönelterek bunu sağlamaya çalışırlar. Pek çok anne ise gerçekten söyleneni anladığını düşünerek bu soruya " Evet " cevabını verir. Ne yazık ki bu cevaptan annenin ne anladığını çıkarmanız mümkün değildir.

Bunu sağlamanızda size yardım edecek şey kontrol sorulan sormaktır. Bu oturumun başındaki alıştırmayı düşünün. Kapalı soruları (Evet-Hayır) açık sorulara dönüştürmüşsünüzdür. İyi bir kontrol sorusu açık bir sorudur, sorulduğunda annenin "Evet" ya da "Hayır" dan daha geniş yanıt vermesi gerekir. Örneğin, "ORS solüsyonunu evde nasıl hazırlayacaksınız ?" sorusunu anneye açıkladıktan sonra, "ORS solüsyonunu evde nasıl hazırlayacaksınız ? " sorusunu anneye yöneltebilirsiniz.

Ancak bazen soru açık olsa bile, bir kontrol sorusuna tam yanıt atamayabilirsiniz. Bu durumda annenin öğretilen şeyleri gerçekten anlayıp anlamadığını görmek için genişletici kontrol soruları gerekecektir. Örneğin, anne " Paketi suyla karıştıracağım " cevabını verirse, ona " Ne kadar su kullanacaksınız ? Suyu nasıl ölçeceksiniz?" diye sorabilirsiniz.

Alıştırma

BİRİNCİ KONTROL SORUSU	ANNENİN CEVABI	GENİŞLETİCİ KONTROL SORUSU
Eve döndüğünüzde çocuğunuzun ishali için ne yapacaksınız ?	Ona içecek bir şey vereceğim	
Çocuğunuza yemesi için ne vereceksiniz ?	Yumuşak, püre halinde yiyecekler	
ORS'yi evde nasıl hazırlayacaksınız ?	Paketin içindekileri suyla karıştıracağım	
Çocuğunuza ORS'den ya da diğer içeceklerden ne kadar vereceksiniz ?	Bir küçük fincan	
Çocuğunuzun tekrar sağlık kuruluşuna gelmesi gerektiğini nasıl anlayacaksınız ?	Eğer iyileşme göstermezse.	

Anne Kartı'nı Kullanarak Bilgilerin Tekrar Gözden Geçirilmesi

İHK Programı, sağlık personeline, annelere evde vaka yönetimini öğretmelerine yardımcı olacak, sağlık kuruluşundan ayrılırken yanlarında evlerine götürecekleri (resimli bir "Anne Kartı") geliştirmiştir. Bu kart değişik şekillerde faydalı olabilir :

- * Anneye ishali çocuğuna evde nasıl bir bakım uygulaması gerektiğine yönelik tavsiyede bulunurken değinmeniz gereken ana noktaları size hatırlatır.
- * Annenin bu noktaları anlamasına yardımcı olur, böylece evine gittiğinde çocuğu için neler yapması gerektiğini hatırlayacaktır.
- * Çocuğu bir daha ishal olduğunda ne yapması gerektiğini hatırlatacaktır.

Anne bu kartı diğer aile bireylerine ya da komşularına gösterebilir, böylece kartın içerdiği mesajları daha fazla insan öğrenebilecektir.

Annenin evde neler yapması gerektiğini, tekrar edilmesine yardımcı olması amacıyla, anneye yapılan görüşmenin sonunda Anne Kartı'nın kullanılması gerekmektedir. Aşağıda bu materyali etkili bir şekilde kullanmasına yardımcı olacak bazı teknikler verilmiştir :

1. Kartı annenin resimleri kolayca görebileceği şekilde tutun ya da annenin kartı tutmasına izin verin.
2. Anneye her resmi açıklayın. Bu işlem annenin mesajı dinlerken resimlere bakmasına sağlayacaktır.
3. Anlatırken parmağınızla resmi gösterin (Metni değil). Bu işlem resmin ne ifade ettiğini annenin hatırlamasına yardım edecektir.
4. Anneyi aklının karışık ya da endişeli olup olmadığını görebilmek için gözleyin. Eğer öyleyse, sorular sorması için teşvik edin.
5. Anneden evde yapması gerekenleri hatırlamasına yardımcı olması için kartı kullanarak, kendi sözcükleriyle size anlatmasını rica edin.
6. Kartı götürmesi için anneye verin. Bu kartı çevresindekilere de göstermesini tavsiye edin.

Alıştırma

Grubunuzdan bir arkadaşınızla bu kılavuzda yer alan Anne Kartı'm ya da kendi ulusal İHK Programınız tarafından geliştirilen Anne Kartı'nı kullanma uygulaması yapın. Çalıştığımız sağlık kuruluşunda anneye yapacağınız gibi arkadaşınızın yanına oturun ya da yüzüne bakın. Yukarıda SÖZ edilen tüm teknikleri kullanın.

İSHALLİ ÇOCUĞUN BAKIMI

Çocuğunuza
her zamankinden daha çok
su ve sıvı gıda verin.
Verebileceğiniz
yararlı içecekler şunlardır.

Çocuğunuza yumuşak,
ezilmiş yiyecekler verin.
Verebileceğiniz yararlı
yiyecekler şunlardır.

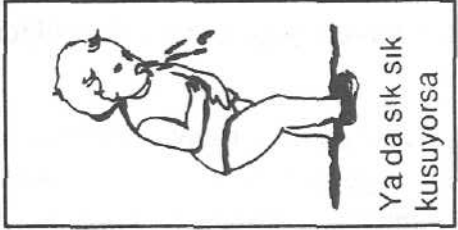
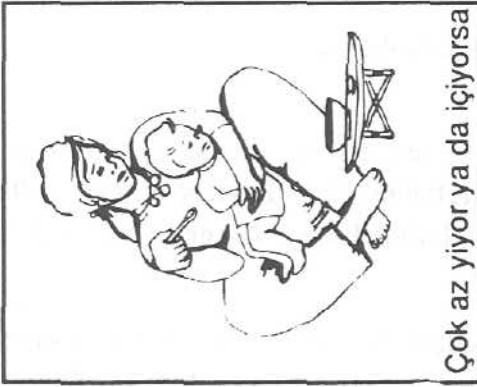
Çocuğunuzu emzirmeye devam edin

* Eğer sağlık personeli ORS
(ağızdan şeker tuz paketi)
vermişse mutlaka tarif edilen
şekilde hazırlayıp veriniz.
* Doktorun vermediği
hiç bir ilacı kullanmayın.

EĞER ÇOCUĞUNUZ

HEMEN BİR SAĞLIK KURULUŞUNA GÖTÜRÜN

Basamakların tekrar gözden geçirilmesi

1.Basamak : Soru (lar) sorun.

Her soruyu iki kısımda sorun : İlk kısım çocuğun nasıl tedavi edildiğini anlamanızı sağlayacaktır. (Örneğin : "Çocuğunuz içiyor mu ?") ; İkinci kısım ise daha geniş bilgi almanızı sağlayacaktır. ("Çocuğunuz neler içiyor ? Daha mı çok, daha mı az, yoksa her zaman ki kadar mı ?"- ya da "Peki neden?").

Her anahtar sorunun ilk kısmı şudur:

Çocuğunuz içiyor mu ?

Çocuğunuz yiyor mu ?

Çocuğunuza ilaç ya da başka bir tedavi uygulandı mı ?

2. Basamak: Annenin yararlı uygulamalarını övün ve teşvik edin.

Çocuğunun ishali için annenin çok iyi şeyler yapması mümkündür. (Örneğin ; Çocuğa içmesi için bol bol sıvı gıda vermesi). Eğer durum böyle ise , anneyi övün ve bunları sürdürmesi için teşvik edin. Eğer durum bunun aksi ise, anneyi çocuğunu tedavi için sağlık kuruluşuna getirdiği için Övün.

3. Basamak : Anneye yapması gereken diğer şeyler hakkında Öneride bulunun.

Anne çocuğunun ishalinin tedavisinde bazı şeyleri doğru bir şekilde yapsa bile, bu herşeyi doğru yaptığı anlamına gelmez. Bazı şeylerin neden gerekli olduğunun kendisine açıklanmasını isteyebilir (Ya da buna ihtiyacı olabilir). Ya da zararlı şeyler yapıyor olabilir. Bu davranışa karşı uyarın ve bunun yerine başka bir uygulama tavsiye edin. Annenin anlayabileceği şekilde basit bir dil ve ifade kullanın.

4. Basamak : Annenin anlayıp anlamadığını kontrol edin.

Bu basamak annenin tavsiyenizden tam olarak ne anladığını görmenizi sağlayacak. Böylece bilgiyi tamamlayabilecek ya da yanlış anlamaları düzeltebileceksiniz. Açık sorular kullanın ve annenin kendi sözcükleriyle açıklamasına izin verin; bilgilerin tekrarı için Anne Kartı'ni kullanın.

(İsteğe **bağlı**) : Anneyi küçük bir grup çalışmasına gönderin. Anne burada ORS'nin nasıl hazırlanacağını öğrenebilir. Eğer gerek duyarsanız, evde vaka yönetimi kurallarının tekrar gözden geçirileceği bir küçük grup çalışması düzenleyin.

Artık tüm basamakları öğrendiniz ve tekrar gözden geçirdiniz. Aşağıdaki taslağı tamamlamaya çalışın:

S _____ -Ö _____ -Ö _____ -K _____

_____ hakkında **soru sor**

Anneyi _____ ve teşvik et
tavsiyede bulun

_____ hakkında **soru sor**

Anneyi öv ve _____

Annenin yeme ve içme konusunu _____

_____ / _____ konusunda **soru sor**

Anneyi _____

Tavsiyede bulun

Anneye _____ konusunda
tavsiyede bulun

_____ kullanarak tüm tavsiyeleri **kontrol et ve gözden geçir**

(Anneyi gerekiyorsa, _____ gönder)

Alıştırma

Bir sağlık personeli ile anne arasında geçebilecek bir konuşma Örneğine bakalım. Bu örnekte, sağlık personeli Sami isimli çocuğu önceden incelemiş ve hafif ishal olduğunu ve dehidratasyon olmadığını görmüştür. Sami 9 aylıktır ve hala anne sütü almaktadır.

Sağlık personeli	Sami herhangi bir şey içebiliyor mu ?
Anne	Evet.
Sağlık personeli	Peki neler içiyor ?
Anne	Biraz su, çorba ve biraz da çay.
Sağlık personeli	Genelde her zamankinden çok mu, az mı, yoksa her zamanki kadar mı içiyor?
Anne	Hemen hemen eskisi kadar.
Sağlık personeli	Çocuğunuza su ve çorba vermeniz çok iyi. İshal olduktan sonra Sami'nin dışkısında ne dikkatinizi çekti? Çok sulu değil mi ? Bu Sami'nin su kaybettiğini gösterir. Sıvı gıdalar alması kaybettiği suyu telafi ederek susuz ve halsiz düşmesini engelleyecektir. Sami'yi sıvı gıda alması için teşvik etmeye devam etmeniz gerekiyor, hatta belki her zamankinden biraz daha fazla olmalı.
	Pekala, Sami yemek yiyor ya da anne sütü alıyor mu ?
Anne	Anne sütü dışında hiç bir şey yemiyor. Sizce sorun ne olabilir ? Herhalde aç değil.
Sağlık personeli	Evet genellikle böyle sanılır. Sami'yi emzirmeye devam etmeniz çok iyi bunu yapmaya devam etmeniz gerekiyor. Ama güçlü kalabilmesi için Sami'nin yemek yemesi çok Önemli. Emzirmenin dışında çocuğunuza başka ne verebilirsiniz ?
Anne	Pirinç.

Sağlık personeli Pirinç çok iyidir. Pirinci bazı sebze ezmeleriyle karıştırabilirsiniz, ya da biraz yağ katabilirsiniz. Böylece Sami'nin yemesi daha kolay olacaktır. Her defasında azar azar ve günde bir kaç kez yedirmeye çalışın. Sami'yi yemeye teşvik ederken sabırlı olun; güçlü kalabilmesi için yemek yemeye ihtiyacı olacak.

Sami'ye ilaç ya da başka bir tedavi uygulandı mı ?

Anne Hayır.

Sağlık personeli Çok iyi. Eğer Sami'ye bol bol sıvı gıda verirseniz bir kaç gün içinde iyileşecektir ve yemek yemesi onun gücünü korumasına yardımcı olacaktır.

Eğer;

Yemek yemiyorsa ya da içemiyorsa,

Çok susuyorsa,

Çok sulu dışkı çıkarıyorsa,

Çok kusuyorsa,

Ateşi varsa, ya da

Dışkısında kan varsa, tıbbi bakıma ihtiyacı var demektir.

Bunlardan herhangi birini fark ederseniz, Sami'ye elinizden geldiğince yemek yedirmeye ve sıvı gıda vermeye devam edin ve tekrar görmem için bana getirin.

Size ne yapmanız gerektiğini hatırlamanız için bu kartı vereceğim :

(Sağlık personeli Anne Kartı üzerindeki resimler üzerinde durarak ev bakımının kurallarını tekrar eder.)

Sağlık personeli Şimdi, bana lütfen Sami için evde neler yapmanız gerekiyor söyleyebilir misiniz?

Anne Yemesine ve içmesine yardım edeceğim.

Sağlık personeli Peki başka ?

Anne Emzireceğim.

Sağlık personeli Ne miktarda sıvı gıda alması gerekiyor ?

Anne Her zamankinden daha fazla.

Sağlık personeli Doğru. Sami'yi yemek yemeye nasıl teŖvik edebilirsiniz ?

Anne YumuŖak ve ezme yiyecekler hazırlayacağım ve bir defada az bir miktar yedirmeye alıŖacađım.

Sağlık personeli Güzel. Peki tekrar buraya gelmeniz gerektiğini nasıl anlayacaksınız ?

Anne AteŖi var mı, dıŖkısında kan var mı, bunlara bakacağım.

Sağlık personeli Güzel, ama susuyor mu, yemek yiyemiyor ya da iemiyor mu, ya da dıŖkısı çok sulu mu, bunlara da dikkat etmeniz gerekiyor.

Buraya çok uzakta oturduğunuz için size eve götürmeniz ve Sami'ye vermeniz için bu ilaçtan iki paket vereceğim. Dikkatli bir Ŗekilde bunun 1 litre suyla karıŖtırılması lazım. Lütfen biraz daha kalıp yan odadaki grup toplantısına katılın, böylece bu paketlerin tam olarak nasıl hazırlanıp verilmesi gerektiğini hatırlayabilirsiniz.

Şimdi yukarıdaki örnekle ilgili olarak şu sorulan cevaplayalım:

Sağlık personeli" Soru sor- Öv -Öneride bulun - Kontrol et" işlemlerini takip etti mi?

Anneyi yaptığı bir şeye devam etmesi için nasıl övüp teşvik ettiği konusunda bir örnek verin.

Annenin anlayıp anlamadığını kontrol etmek için sorduğu açık sorulara bir örnek verin.

Anneyi neden grup seansına gönderdi.

Genel olarak, sağlık personeli anneye doğru bir şekilde tavsiyede bulundu mu ? Neden ?(Ya da neden hayır?)

Alıştırma: Rol- play

Başka bir katılımcıyla bir ikili oluşturarak, Annelere Tavsiyede Bulunma konusunda öğrendiğiniz tüm becerileri uygulama fırsatınız olacak. Bir katılımcı sağlık personeli rolünü, diğeri ise anne rolünü oynayacak. Okumuş olduğunuz örneği izlemeniz gereken bir model olarak kullanın. Süreci takip etmeyi unutmayın : "Soru sor -Öv -Öneride bulun- Kontrol et". Resimli Anne Kartı'nı kullanın

Rol - Play konusunda not:

Bu tam bir danışmanlık değildir. Bu durumda siz, (Sağlık personeli), anneyi önceden karşıladınız ve çocuğu inceleyip tedavi ettiniz. Çocuk 7 aylıktır ve hiç bir dehidratasyon belirtisi göstermemektedir. Şimdi anneye tavsiyelerde bulunmanız gerekmektedir.

Bu rol - play tamamlandıktan sonra, arkadaşınızla rollerinizi değişin ve alıştırmayı tekrar edin.

Herkes her iki rolü de oynama fırsatı bulduktan sonra, grup tartışmasında aşağıdaki sorulara cevaplayın :

Sizin durumunuzda neler iyi gitti ?

Neyin uygulanması zordu ?

Annelere tavsiyelerde bulunma yönteminizde ne tür düzeltmeler yapabildiniz ?

Gerçek bir olayda uygulama

Şimdi bunu gerçek bir olayda deneme şansınız olacak. Eğitim kursunun yöneticisi annelere tavsiyede bulunmanız için bir uygulama fırsatı ayarladı. Bu uygulama ya çevredeki bir sağlık kuruluşunda, ya da eğitim alanına gelecek annelerle yapılacak. Uygulamadan sonra, tekrar grubunuzla toplanacak ve yukarıda verilen soruları tartışacaksınız.

(İsteğe Bağlı): Eğer gerekirse anneyi bir küçük grup çalışmasına gönderin.

Anneye tavsiyede bulunma işleminin dört basamağı, Soru sor - Öv - Öneride bulun - Kontrol et, çoğu annenin öğrenmesi gereken tüm temel bilgileri kapsamaktadır. Ancak, bire bir görüşme sırasında öğretmek için zaman ayıramayacağınız başka önemli konular olabilir. Örneğin, bazı annelerin ORS'nın nasıl hazırlanacağına öğretilmesine, bazılarının ise evde vaka yönetimi kurallarının bir daha gözden geçirilmesine ihtiyaçları olabilir. Bu konuların bir grup çalışmasında öğretilmesi ve tartışılması belki hem sizin için, hem de anne için çok yararlı olacaktır.

Bunun için, şu üç şeyi yapabiliyor olmanız gerekecektir: Hangi annelerin katılması gerektiğine karar verebilmeniz, kuruluşunuzda küçük grup çalışmaları düzenleyebilmeniz ve uygulayabilmeniz. Burada şunu belirtmek gerekiyor : Çocuğu ishal olmuş bir anne, çocuğunun bir daha ishale yakalanmasının nasıl önleneceğinden çok çocuğuna nasıl bakması gerektiği konusuyla ilgilenecek olsa bile, ishalden korunma konusundaki tavsiyeler en iyi, grup oturumlarında ifade edilir. Korunmayla ilgili oturumların çalıştığımız sağlık kuruluşunda ya da toplum içinde düzenli olarak yapılması gerekmektedir.

Hangi annelerin grup çalışmasına gönderilmesi gerektiğine karar verilmesi

Yukarıda anlatılanlar ishal konusundaki grup çalışmalarında öğretilebilecek konulardır. Bir annenin grup çalışmalarına katılması gerekip gerekmediğine karar vermek için, şunları göz önünde bulundurun :

1. Onunla önceden konuştuğunuz şeylere ek olarak evde çocuğu için ne yapması gerektiğini,
2. Bunu yapabilmesi için neleri öğrenmesi ve tekrar etmesi gerektiğini, ve
3. Bire bir görüşme için ne kadar zamanınız olduğu.

Eğer annenin ek bilgilendirmeye, tekrara ya da uygulamaya ihtiyacı olduğunu görürseniz, onu bir grup çalışmasına göndermeniz gerekir.

Kuruluşunuzda küçük grup çalışmalarının düzenlenmesi

Kuruluşunuzda grup çalışmaları düzenleyebilmek için, şu konularda karara varmanız gerekecektir :

Çalışmaların hangi gün ve saatlere konulması daha iyi olur ? (Hergün mü, yoksa sadece bazı belli günlerde mi, çalışma saatlerinde mi, yoksa çalışma saatlerinden sonra mı yapılmalı ? Annelerden tüm görüşmeler tamamlanana kadar sağlık kuruluşunda beklemelerini istemek mi, yoksa ertesi gün gelmelerini söylemek mi daha gerçekçi olur ?)

- * Grup çalışmaları için sağlık kuruluşunuzda ne tür uygun mekanlar mevcut ? AST köşeleri genellikle küçük gruplar için en uygun yerlerdir.
Hangi konuların işlenmesi gerekir ? Şunları önerebilirsiniz : ORS hazırlanması, evde sıvı gıda hazırlanması, beslenme ve ishalin evde tedavisinin üç kuralının tekrar edilmesi.
- * Çalıştığınız kuruluştaki grup çalışmalarını kim yürütebilir ?

Grup çalışması yürütülmesine yönelik öneriler

Annelere bire bir tavsiyelerde bulunulması konusunda şimdiye kadar öğrendiklerinizin çoğu, grup danışmanlığında da size yardımcı olacaktır. Bu becerilere ek olarak, şunları da yapmanız gerekecektir:

- * Bir görüşü ifade etmek için uygun bir zaman seçin, Örneğin ORS hazırlanışı ya da ev bakımı kurallarından, o anda çocukları ishal olan anneler mevcutsa bahsedin. Korunma konusunu başka bir zaman anlatabilirsiniz.
- * Çalışmayı bir ana fikir ya da mesajla sınırlandırın
- * İnsanları rahat bir şekilde oturtun ve sizde aralarında oturmaya çalışın.
Grubun tartışmaya katılımını sağlamak için, onların kendi deneyimlerine dayalı sorular sorun.
- * Mümkünse bir fikri gerçek bir olayla, mesela bir demonstrasyonla, ifade edin.

Bir demonstrasyonda rehberlik etme

Demonstrasyonlar birinin bir beceriyi öğrenmesine ve mesajı hatırlamasına yardımcı olmanın etkili bir yoludur.

Demonstrasyonlar şu prensibe dayanır :

- * Duyarsam unuturum
- * Görürsem hatırlarım
- * Yaparsam öğrenirim

Demonstrasyonların basit olması ve yalnızca gerekli ayrıntıları içermesi gerekmektedir. Dinleyicilerin katılımı ve yerel, bilinen aletlerle yapılması lazımdır.

İyi bir demonstrasyonun önemli nitelikleri şunlardır :

1. Teknik içerik doğrudur.
2. Hareketler açık, görülebilir ve sözcüklerle bütünlük içindedir.
3. İşlemler kolayca anlaşılır.
4. Dil ve sözcükler yalındır.
5. Hareketler mantıklı bir sıra takip eder.
6. Grup tartışmaları ve sorular teşvik edilir.
7. Kontrol soruları demonstrasyon esnasında ve sonrasında sorulur.
8. En az bir grup üyesi demonstrasyonu tekrarlar (zaman olursa)
9. Temel noktalar demonstrasyon sonunda özetlenir.

Alıştırma

Bu alıştırmada ORS hazırlanışını izleyeceksiniz. Daha sonra, demonstrasyonun nasıl yapıldığı konusunda bir grup tartışması olacaktır. Yukarıda sıralanan dokuz özelliğın hepsinin olup olmadığını tartışın. Daha sonra, mümkün olduğunca çok katılımcının demonstrasyon uygulaması yapması iyi olacaktır.

SOR - ÖV - ÖNERİDE BULUN - KONTROL ET
(SÖÖK)

İçme konusunda soru sor
Anneyi öv ve teşvik et
Önerilerde bulun

Yeme konusunda soru sor
Anneyi öv ve teşvik et
Önerilerde bulun

Annenin yeme ve içme konusunu anlayıp anlamadığını kontrol et
ilaç kullanımı/tedavi konusunda soru sor Anneyi öv ve teşvik et
Önerilerde bulun

Anneye izlemesi gereken belirtiler konusunda önerilerde bulun

Anne Kartı¹ nı kullanarak bütün önerileri kontrol et ve tekrar gözden geçir.

(Gerekirse anneyi bir küçük grup eğitimine gönder)